

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	10
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	10
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	11
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	11
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	12
7. DENETİM BULGULARI	13
8. EKLER	25

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	5
Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	5
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	6
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	6
Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	7

KISALTMALAR

AŞ	Anonim Şirket
GASKİ	Gaziantep Su ve Kanalizasyon İdaresi
GBB	Gaziantep Büyükşehir Belediyesi
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
TL	Türk Lirası

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. Diğer Bulgular

1. Belediye Meclisi Tarafından Belediyenin Yetki ve Sorumluluk Alanlarının Bütünüyle Belirlenmemesi
2. İdareye Ait Taşınmazların Usulüne Uygun Olarak Kiraya Verilmemesi
3. İdarenin Mülkiyetindeki Yapıların Yapı Kullanma İzin Belgelerinin Bulunmaması
4. Sebze ve Meyve Halinde Mevzuatın Öngördüğü Kriterlerin İdare Tarafından Tam Olarak Sağlanmaması
5. Şirket Personelinin Herhangi Bir Sözleşme Olmadan Büyükşehir Belediyesinde İstihdam Edilmesi
6. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması
7. Sosyal Tesislere İlişkin Mevzuatın Gerektirdiği İşlemlerin Yapılmaması
8. Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesine İlişkin Dönüşüm Gelirleri Payının Ayrılmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği görev, yetki, imtiyaz ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

Büyükşehir Belediyesinin temel mevzuatı 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu olup bu Kanun'da kurumun görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. Bununla birlikte görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları 5393 sayılı Belediye Kanunu ile diğer ilgili kanun ve yönetmeliklerde de düzenlenmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde, büyükşehir belediyelerinin ve büyükşehir ilçe belediyelerinin görev ve yetkileri ayrıntılı bir şekilde sayılmıştır. Söz konusu görev ve yetkiler genel olarak 5393 sayılı Kanun'da belirtilen görev ve yetkilerin paylaşımı şeklindedir. Büyükşehir belediyelerinin, kendi sınırları içerisinde yer alan ilçe belediyelerinin imar uygulamalarını denetleme yetkisi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri hakkında 5393 sayılı Kanun'da yer verilen yetki, imtiyaz ve muafiyetlerin geçerli olduğu da mezkûr Kanun'da belirtilmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 8 ve 9'uncu maddesinde belirtilen altyapı ve ulaşım hizmetleri büyükşehir belediyelerinin sorumluluğu altındadır.

5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm

ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile birlikte büyükşehir belediyelerinin görev, yetki ve sorumluluk alanları genişletilerek; büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasındaki ilişkiler ve hizmetlerin yerine getirilmesi noktasında düzenleyici, bağlayıcı karar alma yetkisi verilmiştir.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5216 sayılı Kanun'da Büyükşehir Belediye organları; Büyükşehir Belediye Meclisi, Büyükşehir Belediye Encümeni ve Büyükşehir Belediye Başkanı olarak öngörülmüştür. Karar organı olan Büyükşehir Belediye Meclisi, biri Büyükşehir Belediye Başkanı olmak üzere elli üç üyeden oluşmaktadır.

Büyükşehir Belediyesi teşkilâtı; norm kadro esaslarına uygun olarak genel sekreterlik, daire başkanlıkları ve müdürlüklerden oluşmaktadır. Birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi Büyükşehir Belediyesi Meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Büyükşehir Belediyesi personeli Büyükşehir Belediye Başkanı tarafından atanır. Personelden müdür ve üstü unvanlı olanlar ilk toplantıda Büyükşehir Belediye Meclisinin bilgisine sunulur. Genel sekreter, belediye başkanının teklifi üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı tarafından atanır.

Büyükşehir Belediyesinin teşkilat yapısında doğrudan Başkana bağlı beş birim belirlenmiştir. Bunlar; Genel Sekreter, Özel Kalem Müdürlüğü, Hukuk Müşavirliği, Teftiş Kurulu Başkanlığı ve İç Denetim Birim Başkanlığıdır.

Kadın Aile Eğitim ve Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı, Zabıta Daire Başkanlığı, İtfaiye Daire Başkanlığı, Fen İşleri Daire Başkanlığı, Çevre Koruma, Sıfır Atık ve İklim Değişikliği Daire Başkanlığı, Tarımsal Hizmetler ve Gıda Daire Başkanlığı, Ulaşım Daire Başkanlığı, Bilgi İşlem Daire Başkanlığı, İnsan Kaynakları ve Kurumsal Gelişim Daire Başkanlığı, Sağlık Hizmetleri ve Engelliler Daire Başkanlığı, İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı, Gençlik Hizmetleri ve Spor Daire Başkanlığı, Kültür ve Turizm Daire Başkanlığı, İletişim Daire Başkanlığı, Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı, Mali Hizmetler Daire Başkanlığı, Kent Estetiği ve Yeşil Alanlar Daire Başkanlığı dört Genel Sekreter Yardımcısına bağlı olup, bu Genel Sekreter Yardımcıları ile Dış İlişkiler Daire Başkanlığı ise doğrudan Genel Sekretere bağlıdır. Belediyenin yetmiş hizmet birimi, alan ve amaçlarına göre ilgili Genel Sekreter Yardımcılıklarına bağlıdır.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	4497	846
Sözleşmeli Personel	1732	1001
Kadrolu İşçi	2247	35
Geçici İşçi	-	-
Toplam	8476	1882
696 sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	4041

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Başkanlığının Gaziantep Su ve Kanalizasyon İdaresi (GASKİ) olmak üzere bir tane bağlı kuruluşu bulunmaktadır.

GASKİ, Büyükşehir Belediyesine bağlı olarak büyükşehir belediye sınırları içerisinde 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'la belirlenen su ve kanalizasyon işlerini yapmak üzere kurulmuştur.

Ayrıca Büyükşehir Belediyesinin doğrudan hissedarı olduğu toplam on şirket bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Büyükşehir Belediyesinin 2024 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Bütçe ile Verilen Ödenek (TL)	Ek Ödenek (TL)	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	782.200.000,00	0,00	608.379.780,07	1.390.579.780,07	1.354.567.822,44	36.011.957,63
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	217.800.000,00	0,00	50.752.531,91	268.552.531,91	141.494.194,57	127.058.337,34
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	3.675.354.500,00	0,00	2.715.339.494,53	6.390.693.994,53	6.324.370.630,50	66.323.364,03
04	Faiz Giderleri	410.460.000,00	0,00	1.479.142.172,45	1.889.602.172,45	1.889.602.172,45	0,00
05	Cari Transferler	1.139.470.000,00	0,00	172.833.952,25	1.312.303.952,25	1.281.937.019,45	30.366.932,80
06	Sermaye Giderleri	3.867.715.500,00	0,00	298.227.204,16	4.165.942.704,16	4.052.693.015,23	113.249.688,93
07	Sermaye Transferleri	1.002.000.000,00	0,00	558.200.025,00	1.560.200.025,00	1.559.200.025,00	1.000.000,00
08	Borç Verme	5.000.000,00	0,00	0,00	5.000.000,00	0,00	5.000.000,00
09	Yedek Ödenek	900.000.000,00	5.000.000.000,00	-5.882.875.160,37	17.124.839,63	0,00	17.124.839,63
Toplam		12.000.000.000,00	5.000.000.000,00	0,00	17.000.000.000,00	16.603.864.879,64	396.135.120,36

Gaziantep Büyükşehir Belediyesinin 2024 mali yılı bütçesi ile 12.000.000.000,00 TL

ödenek öngörülmüş olup, yıl içinde ek bütçe ile eklenen ödenekle birlikte 2024 yılı ödenek toplamı 17.000.000.000,00 TL olmuştur. Yıl içinde 16.603.864.879,64 TL bütçe gideri yapılmış, 396.135.120,36 TL ödenek iptal edilmiştir.

Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Vergi Gelirleri	55.000.000,00	48.636.328,30	26.000,00	48.610.328,30	88,38
03-Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	1.000.000.000,00	958.489.608,10	5.735.017,36	952.754.590,74	95,28
04-Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	1.925.000.000,00	267.114.077,57	99.205.399,76	167.908.677,81	8,72
05-Diğer Gelirler	8.500.000.000,00	9.550.288.800,02	4.001.142,35	9.546.287.657,67	112,31
06-Sermaye Gelirleri	5.005.000.000,00	3.791.895.211,32	14.574.399,00	3.777.320.812,32	75,47
08-Alacaklardan Tahsilat	15.000.000,00	76.003.480,29	0,00	76.003.480,29	506,69
09-Red ve İadeler	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	16.500.000.000,00	14.692.427.505,60	123.541.958,47	14.568.885.547,13	88,30

2024 yılında net bütçe geliri %88,30 seviyesinde gerçekleşmiştir. Diğer gelirler (%112,31), alacaklardan tahsilat (%506,69) beklenenin üstünde; vergi gelirleri (%88,38), teşebbüs ve mülkiyet gelirleri (%95,28), alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler (%8,72), sermaye gelirleri (%75,47) ise beklenenin altında gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Ödeneği (TL)*	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Personel Giderleri	782.200.000,00	1.354.567.822,44	173,17
02-Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	217.800.000,00	141.494.194,57	64,97
03-Mal ve Hizmet Alım Giderleri	3.675.354.500,00	6.324.370.630,50	172,08
04-Faiz Giderleri	410.460.000,00	1.889.602.172,45	460,36
05-Cari Transferler	1.139.470.000,00	1.281.937.019,45	112,50
06-Sermaye Giderleri	3.867.715.500,00	4.052.693.015,23	104,78
07-Sermaye Transferleri	1.002.000.000,00	1.559.200.025,00	155,61
08-Borç Verme	5.000.000,00	0,00	0,00

09-Yedek Ödenek	5.900.000.000,00	0,00	0,00
Toplam	17.000.000.000,00	16.603.864.879,64	97,67
*Bütçe ödeneği; başlangıç bütçesi ve ek bütçe toplamıdır.			

2024 yılında bütçe giderleri %97,67 seviyesinde gerçekleşmiştir. Personel giderleri (%173,17), mal ve hizmet alım giderleri (%172,08), faiz giderleri (%460,36), cari transferler (%112,50), sermaye giderleri (%104,78), sermaye transferleri (%155,61) beklenenin üstünde; sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri (%64,97) ise beklenenin altında gerçekleşmiştir.

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2023 yılının 2022 yılına, 2024 yılının 2023 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	24.914.049,87	29.273.254,04	48.636.328,30	17,50	66,15
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	341.198.809,97	466.605.531,22	958.489.608,10	36,75	105,42
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	180.380.308,31	635.916.684,54	267.114.077,57	252,54	-58,00
Diğer Gelirler	2.975.301.382,74	5.353.654.498,71	9.550.288.800,02	79,94	78,39
Sermaye Gelirleri	1.526.024.803,61	1.853.088.241,19	3.791.895.211,32	21,43	104,63
Alacaklardan Tahsilat	99.707.055,02	46.134.508,41	76.003.480,29	-53,73	64,74
Toplam	5.147.526.409,52	8.384.672.718,11	14.692.427.505,60	62,89	75,23
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	4.168.309,40	12.134.242,02	123.541.958,47	191,11	918,13
Net Toplam	5.143.358.100,12	8.372.538.476,09	14.568.885.547,13	62,78	74,01

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2024 yılında gelirler bir önceki yıla göre 6.196.347.071,04 TL (%74,01) artış göstermiştir. Bu çerçevede; vergi gelirlerinde 19.363.074,26 TL (%66,15), teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 491.884.076,88 TL (%105,42), diğer gelirlerde 4.196.634.301,31 TL (%78,39), sermaye gelirlerinde 1.938.806.970,13 TL (%104,63) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	194.056.237,05	675.117.962,65	1.354.567.822,44	247,90	100,64
SGK Devlet Primi Giderleri	25.233.612,74	76.518.490,62	141.494.194,57	203,24	84,92
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	2.064.194.127,95	3.729.285.924,15	6.324.370.630,50	80,67	69,59
Faiz Giderleri	239.284.522,25	805.691.509,25	1.889.602.172,45	236,71	134,53
Cari Transferler	443.715.898,11	1.116.058.374,84	1.281.937.019,45	151,53	14,86
Sermaye Giderleri	2.267.328.511,50	3.323.345.013,94	4.052.693.015,23	46,58	21,95
Sermaye Transferleri	482.370.006,75	1.658.160.000,00	1.559.200.025,00	243,75	-5,97
Borç Verme	0,00	166.787,65	0,00	-	-100,00
Toplam	5.716.182.916,35	11.384.344.063,10	16.603.864.879,64	99,16	45,85

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2024 yılında 2023 yılına göre 5.219.520.816,54 TL (%45,85) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2024 yılında personel giderlerinin 679.449.859,79 TL (%100,64), sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderlerinin 64.975.703,95 TL (%84,92), mal ve hizmet alım giderlerinin 2.595.084.706,35 TL (%69,59), faiz giderlerinin 1.083.910.663,20 TL (%134,53), cari transferlerin 165.878.644,61 TL (%14,86) ve sermaye giderlerinin 729.348.001,29 TL (%21,95) arttığı görülmektedir.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2024 yılı Faaliyet Gideri 19.404.091.014,05 TL, Faaliyet Geliri 13.291.394.459,78 TL olup enflasyon düzeltmesi ile Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu 918.783.489,59 TL olarak gerçekleşmiştir.

Belediyenin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	GBB Tesis İşletmeciliği Gıda ve Üretim AŞ	952.362.000,00	952.362.000,00	100,00
2	GBB Konut İnşaat Taahhüt ve Ticaret AŞ	766.638.518,24	766.638.518,24	100,00
3	GBB Kültür Tanıtım Tasarım ve Fuarçılık AŞ	149.666.000,00	149.666.000,00	100,00
4	GBB Bilişim Hizmetleri AŞ	43.500.000,00	43.500.000,00	100,00

5	GBB Çevre ve Enerji AŞ	110.500.000,00	110.500.000,00	100,00
6	Gaziulaş Gaziantep Ulaşım ve Bilişim Hizmetleri AŞ	2.524.000.000,00	2.524.000.000,00	100,00
7	GBB Danışmanlık ve Personel Hizmetleri AŞ	85.050.000,00	85.049.783,50	99,99975
8	GBB Tarım Altyapı Peyzaj Hizmetleri AŞ	64.816.326,50	31.760.000,00	49,00
9	Gaziantep Teknoloji Geliştirme Bölgesi Kurucu ve İşletici AŞ	1.000.000,00	1.000,00	0,10
10	GAZDAŞ Gaziantep Doğalgaz Dağıtım AŞ	388.500.000,00	31.080.000,00	8,00

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Gaziantep Büyükşehir Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve

standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
 - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
 - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,

- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütölüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmassından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. İdarede “Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri” ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları mevcuttur. Personelin işe alınması, yer değiştirilmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası belirlenmemiştir. Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. İdare iç kontrol risklerini tam ve doğru şekilde belirlemiştir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmış ve personele duyurulmuştur. İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır. İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumluları belirlenmiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmıştır. Ancak güncellenmediğinden dolayı Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği’ne uygun değildir.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, risk değerlendirme çalışmalarının tamamlanmaması nedeniyle değerlendirilmemektedir. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmuş olup yedi iç denetçi kadrosu bulunmaktadır. Bu kadrolardan üçü doludur. İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışmaları mevcuttur ancak raporlamada aksaklıklar bulunmaktadır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Gaziantep Büyükşehir Belediyesinin 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde herhangi bir bilgi yer almamaktadır.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Belediye Meclisi Tarafından Belediyenin Yetki ve Sorumluluk Alanlarının Bütünüyle Belirlenmemesi

Belediye Meclisi tarafından Belediyenin yetki ve sorumluluk alanlarının bütünüyle belirlenmediği görülmüştür.

5126 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Belediyeler arası hizmet ilişkileri ve koordinasyon" başlıklı 27'nci maddesinde; büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından uyum ve koordinasyonun büyükşehir belediyesi tarafından sağlanacağı, büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri veya ilçe belediyelerinin kendi aralarında hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili ihtilaf çıkması durumunda, büyükşehir belediye meclisinin yönlendirici ve düzenleyici kararlar almaya yetkili olduğu, büyükşehir belediyelerinde meydan, bulvar, cadde, yol, sokak, park, spor ve kültürel tesislerin büyükşehir belediyesi ile büyükşehir kapsamındaki diğer belediyeler arasında dağılımına ilişkin esasların büyükşehir belediye meclisi tarafından belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükmüne göre; büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından uyum ve koordinasyonun sağlanabilmesi için büyükşehir belediye meclisleri tarafından meydan, bulvar, cadde, yol, sokak, park gibi alanlarda ilgili belediyeler arasında dağılımının yapılması ve sorumluluk alanlarının belirlenmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; ilçe belediyeleri mücavir alanları içerisinde bazı cadde, sokak ve meydanlara ilişkin Büyükşehir Belediyesi Meclisince alınan münferit meclis kararlarıyla yetki

paylaşımının bulunduğu ancak yeni yapılan cadde ve bulvarlarda herhangi bir yetki paylaşımının olmadığı, yetki paylaşımı bulunmayan alanlarda gerekli hizmetlerin Büyükşehir Belediyesi yerine ilçe belediyelerince yapıldığı tespit edilmiştir.

Yetki paylaşımına ilişkin gerekli meclis kararlarının alınmaması durumunda belediyeler arasında işyerlerinden alınan ilan ve reklam vergisi, çevre temizlik vergisi gibi gelir kalemlerinde ihtilaf çıkması, işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının kontrollerinin sağlanamaması gibi durumlara sebebiyet verilecektir. Bunun yanı sıra belediyeler arası koordinasyonun sağlanması durumunda kamu kaynaklarının etkili ve ekonomik kullanılacağı, hizmetlerin verimli olarak gerçekleştirileceği değerlendirilmektedir.

Kamu idaresi cevabında özetle; Belediye Meclisi tarafından Belediyenin yetki ve sorumluluk alanlarının bütünüyle belirlenmesi için gerekli çalışmaların yapılmaya başlanacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, belediye hizmetlerinin gerçekleştirilmesi esnasında yapılacak yetki ve görev paylaşımlarında mevzuatın öngördüğü koordinasyonun sağlanabilmesi için objektif kriterlere uygun olarak il genelinde gerekli meclis kararlarının alınması gerekmektedir.

BULGU 2: İdareye Ait Taşınmazların Usulüne Uygun Olarak Kiraya Verilmemesi

İdareye ait bazı taşınmazların 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na uygun olarak kiraya verilmediği görülmüştür.

2886 sayılı Kanun'un "Kapsam" başlıklı 1'inci maddesinde;

"Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülür." denilmektedir.

Aynı Kanun'un "Kiralarda sözleşme süresi" başlıklı 64'üncü maddesinde;

"Kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi, on yıldan çok olamaz. Turistik tesis kurulacak yerlerin ve turistik tesislerin ve enerji üretimi tesisleri ile iletim ve dağıtım tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin on yıldan fazla süre ile kiraya verilmesi mümkündür."

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, önceden Maliye Bakanlığından izin alınması şarttır. Katma bütçeli idarelerde bu izin, idarelerin bağlı bulundukları bakanlıktan alınır. Özel İdare ve belediyeler için kendi özel kanunları uygulanır.

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, kira bedeli her yıl şartname ve sözleşmesindeki esaslara göre yeniden tespit edilir.” hükümlerine yer verilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Encümenin görev ve yetkileri” başlıklı 34’üncü maddesinde; taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamanın, süresi üç yılı geçmemek üzere taşınmaz kiralanmasına karar vermenin belediye encümeninin görev ve yetkileri arasında olduğu ifade edilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; belediyelere ait olan taşınmazlar 2886 sayılı Kanun’a göre ihale yolu ile kiraya verilebilmektedir. Taşınmazların üç yıla kadar belediye encümeni kararıyla kiraya verilmesi mümkündür. Kira süresi biten taşınmazlar için yeniden kiralama ihalesine çıkılması gerekmektedir.

İdare taşınmazlarının incelenmesi neticesinde; dükkân veya yazıhane olarak kullanılan 10 adet taşınmazın 2003 yılından beri encümen kararıyla kiraya verme işlemine tabi tutulduğu ve kira süresinin bitiminde ihale yapılmadığı tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında özetle; söz konusu taşınmazların ihale ile kiraya verileceği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, söz konusu taşınmazların 2886 sayılı Kanun’da belirtilen şekliyle yeniden ihale suretiyle kiraya verilmesi gerekmektedir.

BULGU 3: İdarenin Mülkiyetindeki Yapıların Yapı Kullanma İzin Belgelerinin Bulunmaması

İdarenin mülkiyetinde bulunan bazı yapıların yapı kullanma izin belgelerinin olmadığı görülmüştür.

3194 sayılı İmar Kanunu’nun “Tanımlar” başlıklı 5’inci maddesinde; karada ve suda, daimi veya muvakkat, resmi ve hususi yeraltı ve yerüstü inşaatı ile bunların ilave, değişiklik ve tamirlerini içine alan sabit ve müteharrik tesisler yapı olarak tanımlanmıştır.

Aynı Kanun’un “Yapı ruhsatı” başlıklı 21’inci maddesinin birinci fıkrasında;

“Bu Kanunun kapsamına giren bütün yapılar için 26 ncı maddede belirtilen istisna dışında belediye veya valiliklerden yapı ruhsatiyesi alınması mecburidir.” denilmektedir.

Ayrıca Kanun’un “Yapı kullanma izni” başlıklı 30’uncu maddesinin birinci fıkrasında;

“Yapı tamamen bittiği takdirde tamamının, kısmen kullanılması mümkün kısımları tamamlandığı takdirde bu kısımlarının kullanılabilmesi için inşaat ruhsatını veren belediye, valilik bürolarından; 27 nci maddeye göre ruhsata tabi olmayan yapıların tamamen veya kısmen kullanılabilmesi için ise ilgili belediye ve valilikten izin alınması mecburidir. Mal sahibinin müracaatı üzerine, yapının ruhsat ve eklerine uygun olduğu ve kullanılmasında fen bakımından mahzur görülmediğinin tespiti gerekir.” hükmüne yer verilmiştir.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği’nin “Genel İlkeler” başlıklı 5’inci maddesinin (9) numaralı fıkrasında;

“Kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılacak veya yaptırılacak yapılara; imar planlarında o maksada tahsis edilmiş olmak, plan ve mevzuata aykırı olmamak üzere mimari, statik, tesisat fenni mesuliyeti ve her türlü sorumlulukların bu kamu kurum ve kuruluşlarınca üstlenilmesi ve mülkiyetin belgelenmesi kaydıyla avan projeye göre yapı ruhsatı, ilgili kamu kurumlarının geçici kabulünü müteakip yapı kullanma izin belgesi talep üzerine ilgili idaresince düzenlenir.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; mevzuat kapsamında istisna tutulan yapılar hariç olmak üzere tüm yapılar için yapı kullanma izin belgesi alınması gerekliliği bulunmaktadır.

İdare taşınmazlarının incelenmesi neticesinde; İdarenin mülkiyetinde bulunan 140 adet yapının yapı kullanma izin belgelerinin olmadığı tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında özetle; söz konusu taşınmazların yapı kullanma izin belgelerinin düzenlenmesine ilişkin gerekli çalışmaların yapılmaya başlanacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; söz konusu yapıların yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri doğrultusunda yapı kullanma izin belgelerinin alınmasına yönelik çalışmaların yapılması gerekmektedir.

BULGU 4: Sebze ve Meyve Halinde Mevzuatın Öngördüğü Kriterlerin İdare Tarafından Tam Olarak Sağlanmaması

Mülkiyeti Büyükşehir Belediyesine ait olan Nizip Halinde, mevzuata göre olması gereken kriterlerin tam olarak sağlanmadığı görülmüştür.

Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik'in "Toptancı halinde bulunması gereken hizmet tesisleri ve özellikleri" başlıklı 9'uncu maddesinde; küçük, orta ve büyük toptancı hallerinde; iş yerleri, idare binası, fiyat panosu, bilgi işlem sistemi, hoparlör sistemi, aydınlatma sistemi, güvenlik kamerası, giriş-çıkış kontrol kulübesi, ağırlık kontrol ünitesi, çöp toplama yeri, tuvalet, otopark, boş ambalaj depolama yeri bulunmasının zorunlu olduğu ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Teminat" başlıklı 31'inci maddesinde; halde faaliyet gösterenlerden alınacak teminat tutarının, kiracılar için haldeki işyerinin, malikler için ise bulunduğu toptancı halinde kiralama yoluyla işletilen emsal işyerinin bir yıllık kira bedelinden az olmamak üzere her yılın ocak ayında belediye meclisince belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca Yönetmelik'in "Hal rüsumu" başlıklı 44'üncü maddesinde; ilgili mevzuatı çerçevesinde ithal edilen mallar ile fatura veya müstahsil makbuzu ile üreticilerden satın alınan mallardan; toptancı halinde satılanlardan yüzde bir, toptancı hali dışında satılanlardan yüzde iki oranında hal rüsumu alınacağı belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; toptancı hallerinin belirli fiziki şartları taşınması, halde faaliyet gösterenlerden teminat ve hal rüsumu alınması gerekmektedir.

Yapılan incelemede; Nizip Halinde toptancı hallerinde bulunması gereken hususların ekseriyetle tesis edilmediği, bazı işyerlerinden teminat ve hal rüsumu alınmadığı tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında özetle; depremde hasar gören Nizip Halinin yıkılarak yeni bir hal inşa edileceği, teminat ve hal rüsumu ile ilgili çalışmaların ise yapılmaya başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; Nizip Haline ilişkin yapılan çalışmaların tamamlanması gerekmektedir.

BULGU 5: Şirket Personelinin Herhangi Bir Sözleşme Olmadan Büyükşehir Belediyesinde İstihdam Edilmesi

Şirket personelinden bazılarının herhangi bir sözleşme, protokol, ihale olmadan Büyükşehir Belediyesinin farklı birimlerinde görevlendirildiği görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun “Tüzel kişiler” başlıklı 16’ncı maddesinde; ticaret şirketleriyle, amacına varmak için ticari bir işletme işleten vakıflar, dernekler ve kendi kuruluş kanunları gereğince özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri tarafından kurulan kurum ve kuruluşların tacir sayılacağı ifade edilmiştir.

Aynı Kanun’un tacir olma hükümlerinin sayıldığı “Genel olarak” başlıklı 18’inci maddesinde; her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca Kanun’un “Özen ve bağlılık yükümlülüğü” başlıklı 369’uncu maddesinde; yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişilerin, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirme ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetme yükümlülüğü altında olduğu belirtilmiştir.

Diğer taraftan 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun ilgili hükümlerinde, kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan personelin bu kurumlar arasında geçiş yapabilmesine veya geçici görevlendirilmesine ilişkin düzenlenmeler bulunmaktadır.

Belediyeler, iştiraki olduğu şirketin personelini kendi bünyesinde çalıştırmak istiyorsa, 696 sayılı KHK ile 375 sayılı KHK’ya eklenen Ek Madde 20 uyarınca doğrudan hizmet alımı suretiyle bu işlemi gerçekleştirmelidir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan personelin bu kurumlar arasında geçiş yapabilmesine veya geçici görevlendirilmesine ilişkin yasal mevzuat bulunmasına karşın; 6102 sayılı Kanun’a tabi, kurumlar vergisi mükellefi olan, bu kapsamda gelir ve giderini tam olarak beyan etme yükümlülüğü bulunan belediye şirketlerinin kendi personelini başka kurum ve kuruluşlarda bedelsiz çalıştırabileceğine ilişkin herhangi bir yasal düzenleme bulunmamaktadır.

Yapılan incelemede; Büyükşehir Belediyesinin farklı şirketlerinden toplam 32 personelin Belediyede görevlendirildiği, söz konusu personel için Belediye tarafından

doğrudan hizmet alımı ve sözleşme yapılmadığı, personelin sosyal hakları dâhil tüm masraflarının ilgili şirketler tarafından karşılandığı tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında özetle; ilgili personelin GBB Danışmanlık ve Personel Hizmetleri AŞ bünyesine geçişlerinin sağlandığı ve çalıştıkları dairelere görevlendirmelerinin yapıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; şirket personelinin herhangi bir sözleşme, protokol, ihale olmadan Belediyede çalıştırılmaması, şirketlerden personel istihdam edilmek istendiğinde ise doğrudan hizmet alımı yönteminin kullanılması gerekmektedir.

BULGU 6: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

İdarece işçilerin yıllık izinlerinin mevzuata uygun şekilde kullandırılmadığı ve bu nedenle yıllık izinlerin biriktiği görülmüştür.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin, herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ve işverence tutulması zorunlu kayıtların şeklinin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir yönetmelikte gösterileceği belirtilmiştir.

03.03.2004 tarihli ve 25391 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de, yıllık izinlerin kullanımı konusunda Kanun'a paralel bir düzenleme yapılmıştır.

Ayrıca, 4857 sayılı Kanun'un "Yıllık ücretli izin hükümlerine aykırılık" başlıklı 103'üncü maddesinde; 59'uncu madde gereğince hak edilmiş izni kullanmadan iş akdinin sona ermesi halinde, bu izne ait ücreti ödemeyen veya 60'ıncı maddede belirtilen yönetmeliğin esas

ve usullerine aykırı olarak izni kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Yukarıda belirtilen yasal düzenlemeye göre; işçiler yıllık izin haklarından feragat edemezler. İdarelerin de düzenli olarak yıllık izinleri kullandırmaları gerekmektedir.

İşçilerin emekli olmaları halinde veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuatı gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmektedir. Kullanılmayan yıllık izinlerin karşılığı olarak yapılacak ödeme en son ücreti üzerinden olacağı için, işçiye yüksek miktarda ücret ödemesi yapılacaktır. Bu uygulama da işçilerin yıllık izinlerini kullanmak yerine son ücretleri üzerinden karşılığını almayı tercih etmelerine neden olmaktadır. Ancak belirtilen uygulama, idarelerin daha fazla mali külfet yüklenmeleri anlamına gelmektedir. Zira, anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda, idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ödeyebilecek; ayrıca, biriken yıllık izinlerin ücrete dönüşmesi halinde idareler açısından yüksek miktarda ödeme yapma söz konusu olacaktır.

İdarenin personel işlemlerinin incelenmesi neticesinde; işçilerin yıllık izinlerinin mevzuata uygun şekilde kullandırılmadığı ve bu nedenle de İdare bünyesinde çalışan 29 işçinin toplam 1508 gün kullanılmamış yıllık izni bulunduğu tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında özetle; işçilerin birikmiş yıllık izinlerinin kullandırılması için gerekli yazışmaların yapıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, hem mevzuata uygunluk açısından hem de İdareye ek mali külfet getirmemesi amacıyla yıllık izinlerin kullandırılması gerekmektedir.

BULGU 7: Sosyal Tesislere İlişkin Mevzuatın Gerektirdiği İşlemlerin Yapılmaması

İdareye ait sosyal tesislere ilişkin mevzuatın gerektirdiği bazı işlemlerin yapılmadığı ve hazırlanması gereken bazı raporların düzenlenmediği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları" başlıklı 7'nci maddesine göre, büyükşehir belediyelerince sosyal tesisler kurulup işletilebilmektedir.

2024 yılına ilişkin olarak 31.12.2023 tarihli ve 32416 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ’in “Ortak hususlar” başlıklı 7’nci maddesinin (23) numaralı fıkrasında;

“Kurum amirleri bizzat ya da denetim elemanları marifetiyle sosyal tesislerin işlemlerini, defter ve belgelerini zaman zaman ve her hâlükârda yıl sonlarında denetler. Düzenlenecek denetim raporları kurumlarda muhafaza edilir.” denilmektedir.

Aynı maddenin (25) numaralı fıkrasında;

“Bu Tebliğde belirtilen esasların yanı sıra, 7/7/2017 tarihli ve 30117 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kamu Sosyal Tesislerinin İşletilmesine İlişkin Tebliğ (Sayı: 2017-6) ’in uygulanmasına da devam olunur.” hükmüne yer verilmiştir.

07.07.2017 tarihli ve 30117 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ’in “Tesislerin işletilmesi” başlıklı 5’inci maddesinde;

“Kapsam dahilindeki idareler, bu Tebliğin amacı doğrultusunda aşağıdaki tedbirleri almakla yükümlüdürler:

(...)

d) Sosyal tesislerin bakım ve onarımlarının yaptırılabilmesini sağlamak amacıyla, bu tesislerden yıl içinde elde edilen gelirlerin brüt tutarının %5 ’inden az olmamak üzere ayrılacak tutarlar ayrı bir hesapta tutularak söz konusu ihtiyaçlar için harcanır. Bu hesaptan yapılacak harcamalarda, hizmetin sunumu açısından ihtiyaç duyulan döşeme ve demirbaş alımlarında Başbakanlık ve/veya Bakanlıkça çıkarılmış veya çıkarılacak olan tasarruf genelgesi, talimat ve tebliğlere uyulur.

(...)

h) Her bir sosyal tesis yöneticisi tarafından Faaliyet Sonuçları Değerlendirme Raporu hazırlanarak takip eden yılın Şubat ayı sonuna kadar tesisin bağlı olduğu birim yöneticisine gönderilir. Bu raporlar birim yöneticisi tarafından konsolide edilerek Mart ayı sonuna kadar üst yöneticinin bilgisine sunulur ve kurumun internet sayfasında kamuoyu ile paylaşılır.

(...)” hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; belediyeler her iki tebliğde yer alan düzenlemelere tabi olup sosyal tesislerle ilgili işlemlerin yerine getirilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; sosyal tesislerin her yıl sonu itibarıyla mevzuatta belirtilen şekilde denetlenmediği, herhangi bir denetim raporu hazırlanmadığı, tesislerin bakım ve onarımı için bu tesislerden yıl içinde elde edilen gelirlerin brüt tutarının en az %5'inin kesilmediği, her bir sosyal tesis için hazırlanması gereken faaliyet sonuçları değerlendirme raporunun düzenlenmediği, yalnızca sosyal tesislere ilişkin bazı aylık istatistiklerin tutulduğu tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında özetle; 2025 yılından itibaren gerekli iş ve işlemlerin yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, sosyal tesislere ilişkin söz konusu eksik işlemlerin giderilmesi ve mevzuata uygunluğun sağlanması gerekmektedir.

BULGU 8: Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesine İlişkin Dönüşüm Gelirleri Payının Ayrılmaması

İdare tarafından dönüşüm gelirlerine ilişkin yatırım bütçesinden ve imar harçlarından bir pay ayrılmadığı görülmüştür.

6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'un "Amaç" başlıklı 1'inci maddesinde; bu Kanun'un amacının; afet riski altındaki alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapıların bulunduğu arsa ve arazilerde, fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerini teşkil etmek üzere iyileştirme, tasfiye ve yenilemelere dair usul ve esasları belirlemek olduğu ifade edilmiştir.

Aynı Kanun'un "Dönüşüm Gelirleri" başlıklı 7'nci maddesinin sekizinci fıkrasında;

"Bu Kanun kapsamında uygulamada bulunacak olan belediyeler, yatırıma ilişkin yıllık bütçelerinin yüzde beşi ile 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 80 inci maddesi uyarınca tahsil edilen harç gelirlerinin yüzde ellisini, bu Kanunda öngörülen uygulamalara ayırmak zorundadır." denilmektedir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; yıllık yatırım bütçesinden %5 oranında, imarla ilgili harçlardan (parselasyon harcı, ifraz ve tevhit harcı, plan ve proje tasdik harcı, zemin

açma izni ve toprak hafriyatı harcı, yapı kullanma izin harcı) ise %50 oranında pay ayrılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede; yatırım bütçesinden ve imar harçlarından, dönüşüm gelirlerine ilişkin bir pay ayrılmadığı tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında özetle; dönüşüm gelirleri payının ayrılması için gerekli işlemlerin yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, İdarenin her yıl yatırım bütçesinin %5'i ile imar harç gelirleri toplamının %50'sini dönüşüm gelirleri adı altında ayırması gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK 1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Belediye Meclisi Tarafından Belediyenin Yetki ve Sorumluluk Alanlarının Bütünüyle Belirlenmemesi	2023	Yerine Getirilmedi	Raporun “Diğer Bulgular” bölümünde, “1. Belediye Meclisi Tarafından Belediyenin Yetki ve Sorumluluk Alanlarının Bütünüyle Belirlenmemesi” olarak yer almıştır.
Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesine İlişkin Dönüşüm Gelirlerinin Mevzuatta Yer Alan Oranlarda Ayrılmaması	2023	Yerine Getirilmedi	Raporun “Diğer Bulgular” bölümünde, “8. Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesine İlişkin Dönüşüm Gelirleri Payının Ayrılmaması” olarak yer almıştır.
Sosyal Tesislere İlişkin Mevzuatın Gerektirdiği Bazı İşlemlerin Yapılmaması	2023	Yerine Getirilmedi	Raporun “Diğer Bulgular” bölümünde, “7. Sosyal Tesislere İlişkin Mevzuatın Gerektirdiği İşlemlerin Yapılmaması” olarak yer almıştır.
Belediye Ait Bazı Taşınmazların Usulüne Uygun Olarak Kiraya Verilmemesi	2023	Kısmen Yerine Getirildi	Raporun “Diğer Bulgular” bölümünde, “2. İdareye Ait Taşınmazların Usulüne Uygun Olarak Kiraya Verilmemesi” olarak yer almıştır.
İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması	2023	Kısmen Yerine Getirildi	Raporun “Diğer Bulgular” bölümünde, “6. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması” olarak yer almıştır.
Nizip Halinde Mevzuatın Öngördüğü Kriterlerin İdare tarafından Tam Olarak Sağlanmaması	2023	Yerine Getirilmedi	Raporun “Diğer Bulgular” bölümünde, “4. Sebze ve Meyve Halinde Mevzuatın Öngördüğü Kriterlerin İdare Tarafından Tam Olarak Sağlanmaması” olarak yer almıştır.